

מטעמים לשבת

מקוצק זצ"ל היה אומר על כך: "יאוש שלא מדעת" - כל יאוש בא מתוך שאין דעת... (מענינה של תורה)

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך" (כב,כד)

יש לפרש בדרך רמז, שהכתוב בא לומר לנו שכאשר האדם בא להלוות ממון לחבירו, עליו לתת לו בסבר פנים יפות, ולא יביישו ויחרפו. ואם חלילה מביישו, הרי סופו של המלווה שיפסיד את מעותיו ויצטרך לבריות. וזהו שאמר הכתוב: "אם כסף תלוה את עמי" - אם אתה מבייש את עמי כאשר את מלוה להם מעות ("כסף" הוא לשון "בושה", כמו שאמרו בתלמוד ב"ב קכג. "השתא מיכספא אחתאי"), אזי "את העני עמך" - העוני יהיה אתך, וסופך שתצטרך לבריות... (תורת הפרשה)

רפואה שבאה על ידי רשות שה' נתן לרופא לרפא, מכל מקום יש בה צער, כנודע. ולפיכך, בפסוק "רפאני ה' וארפא", הפ"ה רפה, שאינה על ידי צער. אבל בפסוק "ורפא ירפא", הפ"ה דגושות. וה' ירפא את חולי ישראל במהרה, בלא צער, ויארץ שנותיהם בטוב והנעימים.

(מעין השבוע)

"ורפא ירפא" (כא,יט)

מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות (רש"י). לפני אחד הצדיקים שבדורות עברו באו פעם אנשים ובכו ובקשו ממנו, כי יתפלל למען חולה מסוכן, אשר הרופאים כבר התייאשו מחייו וקבעו, שאיננו יכול עוד לחיות. נענה הצדיק ואמר: "התורה נתנה לרופאים רשות רק לרפאות אבל לא לייאש את החיים. לכך אין להם כל זכות, שכן לא קיבלו רשות לכך". הרבי

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא,א)

בגמרא שאלו: מהו "אשר תשים לפניהם", היה צריך לכתוב "ואלה המשפטים אשר תלמדם". ותירצו: אלו כלי הדיינים שמטרתם להרתיע את העבריינים, מקל ורצועה לעונש. ואמר רבינו "אביר יעקב" אבוחצירה זצ"ל: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ראשי תיבות "לתאוה". והיינו, שאדם שתאותו מתגברת עליו, ישים לנגד עיניו את המקל והרצועה הנכונים לרשעים בגיהנם, ככתוב "נכוננו ללצים שפטים, ומהלומות לגיו כסילים", ימנע מלילך אחר תאוותו וישפר אורחותיו.

(מעין השבוע)

"ורפא ירפא" (כא,יט)

כתב רבינו חיים ויטל זצ"ל בספרו "עץ הדעת טוב", שרפואה שבאה מה' יתברך איננה על ידי צער, אבל

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

יצחק אברבנאל זצ"ל, שר האוצר למלך ספרד. פעם איוותה נפש המלך לאכול עם שר האוצר. אמר הרב: "אתכבד להזמין את המלך לביתך, אך לא אוכל לאכול על שולחנו". אמר המלך: "נבשל בשר כשר!". ענה הרב: "אסור הוא, אם נתבשל בכלים". אמר המלך: "ביאו הבשר המבושל מביתך!". ענה הרב: "בדשר שהוסרה השגחתנו ממנו נאסר עלינו, כדין "בשר שנתעלם מן העין, שמא הוחלף!". אמר המלך: "ניחא! יבוא הבשר מביתך ומשרתך ישיגה עליו עד שיבוא לשולחן!", לכך הסכים השר. הורה המלך לעשות שולחן עגול, מסתובב, העומד על רגל אחת, ולהכין מנות זהות למנתו של השר. המשרת היהודי הביא את מנת הרב, והרב לא הסיר ממנה עיניו. לפתע קרא המלך: "ראה נא את הציפור שם בחוץ!". נשא הרב עיניו, והמלך סובב ברגלו את השולחן כהרף עין, ומנתו באה לפני השר. עקב הרב אחר הציפור במעופה, והחזיר פניו. אמר המלך: "נמשיך בארוחה!". ענה הרב: "תודה, כבר אכלתי די!". תמה המלך: "הרי בקושי טעמת מאומה!", והוכיחו קשות: "ראה כמה טרחנו לכבודך, הבאנו המאכל במיוחד מביתך ועתה אינך אוכל!". התנצל: "מה אעשה והסחתי דעתי לרגע, כשהבטתי בציפור לבקשת המלך!". אמר המלך: "אשריך ואשרי תורתך, שהיצלתך ממאכל אסור!".

(מעין השבוע)

מרומם וקדוש היה הצדיק רבי משה אהרן פינטו זצ"ל, חוליית זהב בשלשלת הפז של משפחת פינטו הרוממה, שהאירה שמי יהדות מרוקו מאז ימי גרוש ספרד. חולים רבים היו פוקדים את מעונו. לאחר שהרופא בדקם ונתן להם את מרשם התרופות באים היו אל הצדיק להתברך מפי קודשו, שיהא עסק זה להם לרפואה. והצדיק, בענוותנותו, היה משיב להם לאמר: התורה הקדושה כותבת (בפרשתנו) "ורפוא ירפא", ודורשים חז"ל: מכאן שניתנה רשות לרופא לרפא. רואים אנו, איפוא, רפואת הרופאים זקוקה להסכמת התורה הקדושה. על כן, אייעץ לכם לקחת את התרופות ולהניחן בארון הקודש, ליד ספר התורה הקדוש, ובכך להוסיף סגולה לסגולתם וכח לכוחם. ובזכות התורה הקדושה הקרויה עץ חיים, אשר היא חיינו ואורך ימינו - ובזכות הצדיקים שכתבו את ספר התורה הקדוש, אשר גם במותם קרויים חיים - יהיו התרופות בעזרת א-ל חי לסם חיים!". שמעו החולים לקולו, והניחו את התרופות בארון הקודש, שכתבתו מיוחסת לאבי השלשלת, הגאון הקדוש איש האלוקים רבינו יאשיהו פינטו זצ"ל - השמור כיום ביד ממשיך השושלת הקדושה, הגאון הצדיק רבי חיים פינטו שליט"א באשדוד - וראו פלאות עין בעין. בבחינת "מכאן", דווקא מכאן, "ניתנה רשות לרופא לרפאות"...

בפרשתינו מצוים אנו על כשרות המאכלים, ובענין זה מצוינו בספר "שולחן גבוה" לגאון רבי יוסף מולכו זצ"ל מעשה נפלא ברבינו דון

והייתם לי סגולה

צרות - אדם השומע חרפתו ושותק, ניצל ממאה צרות. או שיאמר בכל יום ג' פעמים את הפסוקים (מיכה ז, יח-כ): "מי אל כמוך נושא עוון ועובר על פשע לשארית נחלתו יכבוש עוונותינו ותשליך במצולות ים כל חטואתם. תיתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם". וכאשר יאמר "ותשליך המצולות ים וכו'", יכוין שכל הצרות יסולקו מעליו. ופשוט מאוד שכל זה יש לומר רק לאחר תשובה ומעשים טובים.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זינוך הבנים

כל ילד ודרכו שלו

מסופר על החזון איש זצ"ל שהיתה לו גישה נבדלת לכל בן תשחורת בנפרד, כמהלך נגד רוחו ואופיו של כל יחיד ויחד. דרכי השפעתו לחיזוק לימוד התורה, היו רבות אנפין. לכל צעיר כתב בהתאם לתכונותיו ומצבו המיוחד. יש והוא מנסה להפליא בעיניו את ערך התורה ולומדיה, או לבטל את האושר החולף בחי שעה שערכם כקליפת השום. יש והוא מהלל מאוד את כשרונותיו של הצעיר, שנכון לו בגינם עתיד מזהיר בעולם האצולה התורנית, וחבל שיבזבזם. יש והוא פורט על נימים רגשיים, כגון שלא להסב צער להורים יקירים ו... לגמול חסד ממש איתו - עם החזון איש - באמצעות הבשורה המרנינה של קבלת עול תורה. ומסופר עליו שכאשר היה בא לתלמודי תורה לבחון את התלמידים, הוא לא פסח על אף תלמיד. הוא עבר מילד אחד למשנהו, הציג לפניו שאלה בדין מן הדינים או בסברא מן הסברות, בשקלא וטריא ובמסקנת הגמרא, ואחר כך האזין למשיב בעירנות רבה והשלים את דבריו. אגב כך היה עומד בתפיסתו החדה על מצבו של כל ילד, על תכונותיו וצרכיו הנפשיים. כתום הבחינה היה משבח את הנערים ומברכם. אחר התבודד בפניה צדדית עם המחנך של אותה כיתה כדי לפרט באזניו את סיכומי המעשיים: תלמיד פלוני נחשל מעט ויש לדרבנו... תלמיד פלוני הינו מהיר תפיסה אבל שטחי מדי, ויש לכוונו באפיק הרצוי... תלמיד שלישי נראה כבעל כשרון גדול ואסור להזניחו, אפשר יצמח גדול בישראל... ואילו תלמיד רביעי מופלא בהצטיינותו, מן הראוי להשפיע עליו שיצא כל יום ל... טיול ולמשחקים, התמדתו היתרה מפחידה אותי שכן הוא חיוור וצנום והוא ראוי לאכול טוב ולטייל מעט וכו' והדברים נכונים לנו בביתנו כאשר כולנו יודעים ורואים שכל ילד וילדה שונים מהאח והאחות האחרים. יש להנהיג כל ילד לפי אופיו וטבעו. דרכו ותחביביו ובדרך זו נפיק את התועלת הרצויה מכל ילד וילדה לטוב לנו ולהם.

שלום בית

איננו מתאימים! נמאס! האם זה נכון?

רבים מבני החיים בעולמינו ממהרים לומר את הביטויים שבפתיחת המאמר חלקם מקצינים ברצונות לפרק את השותפות חלילה או לנסות לתת "הפוגה" או "פרק זמן למחשבה" הוא בבית הוריו והיא בבית הוריה ובעצם אינם יודעים שזו דרך החיים וכדברי הרמב"ם "כשם שאין פרצופיהם שוים כך אין דעותיהם שוות" ומדוע כבר לפרק שותפות או לדבר על זה? וכי מי אומר שצריך הכל להסתדר כמו שהוא או היא רוצה? לכל אחד יש את דעתו, מנהגיו, הנהגותיו, מגרעותיו ויתרונותיו ואין לבן/בת הזוג לזלזל בזה. אפשר לא להסתדר אך חייבים להגיע לעמק השוה מסופר על רב אחד ששאלו אותו: כשאדם מישראל מקדש אישה הוא אומר: "הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל". מה טעם משה וישראל דוקא? השיב הרב: משה וישראל, כידוע, נדדו במדבר ארבעים שנה, ובמשך כל השנים הללו היו להם כל מיני דין ודברים, חיכוכים, מריבות ושעות קשות ביותר, ובכל זאת לא נפרדו ונשארו תמיד יחד... זהו מוסר השכל שצריכים ללמוד בני הזוג בשעת הקידושין... וכתוב בספר בית נאמן בני אדם שאינם נוחים להתערב זה בזה ולהתקרב אחד לשני, כי בעיני זה אינו מוצא חן יחוסו של זה, וזה אינו סובל את מנהגיו של זה - דומים הם למאכל שרוצים להרכיב ממינים שאינם מסוגלים להתערב זה בזה, ועל כן אין לעשות מהם תבשיל הראוי. החברה משולה לתבשיל, שכל אחד צריך למזוג בו מטעמו וריחו. והתורה היא האש המבשלתו ועושה אותו למטעמים ראויים וערבים לכל חיק יהודי. אותו הדבר גם בחיי המשפחה. על שני הצדדים להתערב ולהתמזג כל אחד מטעמו בחיים המשותפים, לתכלית בנין הדורות ומן השמים יסייעו לנו לבנות ביתנו בשלום ובמישור אכ"ר.

אמרי שפר

רה"ק רבי נחמן מברסלב אומר: קל יותר להשיא עצה לאחר, מלעצמו.

רה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: איני מבקש מכם אלא שלושה דברים בלבד: שלא תהיו פוזלים מתוך עצמכם, לא תהיו פוזלים לתוך זולתכם, ולא תהיה כוונתכם לעצמכם.

רה"ק רבי זוסיא מאניפולי אומר: אם ישאלוני בעולם האמת למה לא היית כמשה רבינו? - אדע מה להשיב. אולם אם ישאלוני למה לא היית זוסיא - יסתתמו טענותי.

רה"ק רבי יצחק בלאזער אומר: "אעשה לו עזר כנגדו - זכה עזר, לא זכה כנגדו" (חז"ל) אחד עושה מהעזר - כנגדו, ואחד עושה מהכנגדו - עזר. (פתגמים נבחרים)

עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַבוֹשְׁעִים - מוֹשֵׁל וְנִמְשָׁל

בתחילה הוגשו לפניו דגים אפויים שהועלו באותו בוקר ברשת הדייגים. מונחים היו על מגשי כסף ועטורים בזרי ירקות. טעם העני מן הדג אולם הטעם היחידי שעלה בפיו היה טעם הצנון שאכל זה לא מכבר... לאחר מכן הוגש צלי עגל רך ועדין ברוטב מתקתק ובצידו תפודים אפויים ומבחר פטריות. טעם העני מן המעדן המוגש לו ומיד נתעוו פניו - טעם השומים והבצל שאכל בביתו עדיין היה נודף בפיו... כך ישב העני בסעודה המפוארת ולא טעם מאומה. אחרי הסעודה כאשר קמו הקרואים לשוב לביתם, שמע העני כיצד הם מהללים ומשבחים את הסעודה הנפלאה שכמותה לא טעמו זמן רב. מהתלים אתם בי! - אמר העני - הן גם אני טעמתי אולם הסעודה לא היתה טעימה כלל! התפלאו האנשים אולם אז אמר אחד ממשרתי המלך: אל תתפלאו כלל! אני הוא זה שהזמנתי אותו לכאן, טרם שבא לכאן סעד סעודת שום, בצל וצנון... לאחר סעודה שכזו איזה טעם רציתם שייטעם. כן הוא גם הנמשל: הקב"ה נתן לנו תורה ומצוות מתוקים מדבש ומנופת צופים, אולם כדי לחוש את ה"טעם" הנפלא של התורה הקדושה יש לבוא אל קיום המצוות מתוך טהרת הלב והנפש. לא כן אם האדם השביע את נפשו מרורים מתאוות העולם הזה, האיך ירגיש בטעם הנפלא של מעדני המלך, מלכו של עולם?...

(משלי המגיד מדובנה)

"עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם" (כד, יב)

לעני אחד היה קרוב משפחה עשיר שעמד לחתן את בנו עם בת נגידיים. חתונה כעין זו צריכה הכנה רבה ואף העני הכין עצמו כראוי... בוודאי - חשב בעני בלבו - יערוך קרובי סעודה כיד המלך, על כן מן הראוי והכדאי כי אמנע מפי כל מאכל או משקה יומיים לפני החתונה כדי שאבוא רעב ותאב לסעודה ויהיה בידי ליהנות הנאה שלימה מן המטעמים הנפלאים. אמר ועשה. יומיים לא טעם מאומה אלא ישב בתענית... ביום החתונה לעת ערב עמד כמתעלף בחלון ביתו לראות אם משרתי העשיר כבר מתדפקים על דלתו להזמינו אל החתונה, אלא שלמרבה היגון ראה את המשרתים כשהם ממהרים אל בית חשובי העיר ומזמינים אותם, ואילו על ביתו פסחו... מהרי נא זוגתי היקרה - אמר העני - עוד רגע קט ואפול מתעלף מרוב רעב, אנא הגישי לי אוכל מכל אשר בבית. מיהרה האשה המסורה והגישה לבעלה לחם יבש ומעט בצלים ושומים וגם צנון אחד שמצאה, את הכל הניחה לפניו והמסכן ברעבונו כילה הכל לא השאיר שריד ופליט... לאחר ששבע ובירך נשמעה נקישה בדלת. משרתי העשיר באו להזמינו אל החתונה... הלך העני במר נפשו אל השמחה והסב אל השולחן.

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

הדין של יין של ישראל שנגע בו הגוי אסור לשתותו ולהנות ממנו. ואיסור זה אין לו היתר לעולם בשום זמן ובשום מקום, ועונש העובר על זה גדול מאוד כי עוקר נשמתו ממקום שנשרשה ואין לו חלק לעולם הבא.

✓ לא אסרו חז"ל סתם יינם ומגעם ביין שלנו גם בהנאה אלא רק בגויים עובדי ע"ז, אבל גויים שאינם עובדי ע"ז כגון ישמעאלים שאין להם פסלים וע"ז, אין סתם יינם ומגעם ביין שלא אסור בהנאה, אלא רק אסור בשתיה בלבד, מפני שהישמעאלים מודים ביחוד ואין להם פסל ולא מיני ע"ז כלל.

✓ מומר שמחלל שבת בפרהסיה בשאט נפש, אפילו עושה זאת לתאבון, עושה יין נסך במגעו, אולם רק כמגע ישמעאל שהיין מותר בהנאה, ולא כעובד ע"ז שהיין שלהם או מגען אסור בהנאה, וכן אם הגביה המומר את הקנקן של היין אע"פ שהיה פתוח אינו אוסרו, ורק אם שפך היין לחוץ, אותו היין שנמזג בכוס אסור, והיין שנשאר בקנקן מותר, שאין ניצוק חיבור בישמעאל, והוא הדין למומר מחלל שבת בפרהסיה.

✓ יין שנגע בו קראי אין אוסרים אותו משום יין נסך.

✓ קוניאק או ארק אינו נאסר במגע עכו"ם.

(הבית היהודי)

אין להקל אפילו בשעת הדחק, כי שם שייך איסור חתנות. ויש אומרים שבמקום שאין מאפיית יהודים מותר לאכול אפילו לחם שאפה הגוי באופן פרטי. וכן הלכה.

✓ היה נמצא מקום שאין פת ישראל, ואכל פת גויים, ונסע למקום אחר שיש פת ישראל ונשאר לו מפת גויים, עדיף שיאכל פת ישראל, אפילו שעל ידי זה ילך פת הגויים לאיבוד, ואין בזה איסור של "בל תשחית".

✓ סרדינים שנעשו ע"י גויים, ויש בדגים סנפיר וקשקשת, יש להתיר אם הסרדינים הם של דגים קטנים, מטעם שאין עולים על שולחן מלכים, ומטעם שמעשנים אותם קודם בישולם, ואין במעושן דין בישולי גויים.

ביצה אף על פי שראויה לגומעה חיה, יש בה משום מאכלי גויים. והטעם הוא מפני שלגמועה חיה זה אכילה ע"י הדחק.

✓ מותר לשתות קפה של גויים ואין לחוש בזה לאיסור בישולי גויים. והרוצה להחמיר תע"ב, והנוסעים במטוס של חברה לא יהודית, שיש לחוש שהשתמשו בכוסות של הקפה בחלב של גויים, נכון שישתו הקפה בכלי זכוכית, שאינם בולעים ואינם פולטים, ואם אי אפשר, יש להקל בשעת הדחק אף בכוסות של פורצלן וכיוצא בזה.

✓ יין גוי אסור בשתיה ובהנאה, והוא

✓ החרד לדבר ה', צריך להזהר מאוד שלא לאכול אלא בשר "חלק" או "גלאט", (שהוא סימן שהריאה של הבהמה היתה בריאה וחלקה ללא כל סירכא או רעותא, ובחותמת "כשר" הוא סימן שהיתה הריאה סרוכה במקום שהיה מטריף את הבהמה, אלא שהוסרה ע"י מיעוץ ומשמוש ביד, או על ידי קילוף בציפורן), לבל ישל חלילה בחשש איסור טריפה לדעת מרן השו"ע, ובפרט הספרדים ועדות המזרח שקיבלו דעת מרן השו"ע, ומצוה רבה וחובה קדושה לעורר את העם על זה, וידוע שהרבה מאוד מאחינו האשכנזים יראי ה' וחושבי שמו, נזהרים מאוד בזה.

✓ אסרו חכמים לאכול פת של עובדי כוכבים משום חתנות. כלומר שאם אתה מתיר לו לאכול עמו במסיבה אחת, יבוא אח"כ לשתות את יינו ולישא בתו ולעבוד ע"ז.

✓ יש מקומות שמקילים בדבר וקונים פת ממאפיית גויים, במקום שאין לחם ממאפיית יהודים, מפני שהיא שעת הדחק. וכמובן שכל ההיתר הוא רק לאחר בירור כשרות הלחם שלא יהיה מעורב בו דברים אסורים.

קולא זו שמקילים לאכול לחם גויים כשאין מאפיית יהודים, יש אומרים שההיתר הוא רק בלחם שאפוי במאפיה (פת פלטר), אבל לחם שאפה הגוי באופן פרטי

זכות העלון מוקדשת לעילוי נשמת האי גברא יקרא רודף צדקה וחסד מוקיר רבנן ותלמידיהון ר' חיים אברהם מוגרבי ע"ה בן יוסף וניזרה שבת תשנ"ב ת.נ.צ.ב.ה.